

Somme: Jeg tillader mig at aflægge den høitærede Finansminister min særdeles Tak for, at dette Lovforslag er fremkommet. Ganske vist have de Undersøgelser, hvorpaa det er bygget, varet noget længe, men, da jeg veed, at Sagen ikke har hvilet, er det jo kun et Bevis paa, at de ere udførte grundigt, og at det Resultat, som er fremkommet deraf, støtter sig paa et uafviseligt Billigheds- og Retfærdighedskrav. Den høitærede Finansminister vil ved Gjennemførelsen af den Tanke, som ligger til Grund for Lovforslaget, erhyver sig Taknemmelighed hos de Paagjældende, og det vistnok en saameget større, som det her gjælder fattige og simple Husmænd; thi det gjør saa godt, naar de høiere og høist Stillede, naar Regjeringen viser Velvillie og Imødekommenhed mod den simple Mand, og Erkjendtligheden og Taknemmeligheden hos ham er da ogsaa saa meget inderligere og større. Men jeg maa ogsaa aflægge min særdeles Tak til det høie Thing, som i sin Tid henviste det om denne Sag indkomne Andragende fra de bornholmste Husmænd til Regjeringen. Det er jo nemlig dog dette, der, naar Alt kommer til Alt, har foranlediget det foreliggende Forslag. Hvad Lovforslagets Anlæg i det Hele angaar, da kan jeg godt gaa ind derpaa, dels fordi det jo er bygget i Overensstemmelse med de Antydninger, som i saa Henseende gjordes af det i sin Tid her i Thinget nedsatte Udvalg, og dels fordi den Maade, hvorpaa Sagen her tænkes gennemført, efter min Mening virkelig er den bedste. De andre 3 Maader at ordne Sagen paa, som ifølge Motiverne have været paatænkte, vilde ganske vist ikke have ført til saa godt Resultat. Hvad nemlig den første angaar, at Arvefæsterne skulde have havt Tilladelse til at give deres Arvefæstelodder tilbage til Staten, naar de ikke vilde beholde dem, da vilde den have været ligesaa ufordelagtig for Staten som ufyldstgjørende for de paagjældende Husmænd. Hvad dernæst det andet Middel angaar, som jeg ser, at der har været Tale om, nemlig at

lægge Matrikelstarterne til Grund for de nye Afgifter, da maa jeg bemærke, at disse Taxter, som der staar i Motiverne, vel ganske vist kunne være rigtige som et Hele betragtet, men at de dog paa den anden Side ere byggede paa en Bonitering efter en saa stor Maalesto^e, at de slet ikke yde nogen Sikkerhed eller Retfærdighed for de enkelte Lodder. Hvad endelig den tredje Maade angaar, hvorpaa man havde tænkt at gaa frem, nemlig at nedsette Arvefæsteafgifterne gjennemgaaende med en vis Procent, da vilde den have været lige saa ufyldstgjørende, idet der er mange Steder, hvor der ikke er Grund til nogen Afgifts-nedsættelse, medens Afgifterne paa andre Steder paa Grund af særegne Forhold ere saa særdeles store, at den Nedsættelse, hvormed der isaafald vilde være blevet Spørgsmaal, vilde have været altfor lille. Derfor billiger jeg ganske det Anlæg, som dette Lovforslag har faaet. De Villkaar, som Lovforslaget opstiller for, at de paagjældende Arvefæstere kunne faae deres Afgifter nedsatte, ere ganske vist temmelig strænge og i alt Fald betydelig strængere end ifølge den Lov, hvis Analogi man iøvrigt her har fulgt, nemlig Loven af 29de Marts 1867, der omhandler Matrikuleringen af de tidligere fæstevigste Distrikter. Medens denne Lov nemlig kun forlanger, at der ved Undersøgelsen skal vise sig at være en Forskjel af 6 pCt, for at Vedkommende skal kunne faae en Forandring ifølge sin Klage, forlanger det foreliggende Forslag derimod, at der skal være en Forskjel af 10 pCt. Jeg skal imidlertid ikke have Noget imod at gaa ind paa disse 10 pCt.; thi, ere Klagerne saa begrundede, som man har paastaet, saa vil en saa stor Forskjel ogsaa være tilstede, og Fordringen paa Afgifts Nedsættelse kan, naar Forskjellen ikke udgjør 10 pCt., ikke siges at være godt motiveret. Ogsaa med Hensyn til det Depositum, som forlanges indsat i Statskassen, er det foreliggende Lovforslag strængere end hin Lov, idet det forlanger et Depositum af 16 Rd. pr. Lønde eller 2 Rd. pr. Skjeppe Hartkorn og